

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' תצו

ערב שבת קודש פ' יתרו, י"ט שבט ה'תשפ"ג
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חבי"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ע"ב שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ומאה ועשרים שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

IN LOVING MEMORY OF A DEAR FRIEND AND SUPPORTER

ע"ה Rabbi Benda Shlomo ben Reb David
Lakein

Passed away on 21 Shevat, 5774

ת. נ. צ. ב. ה.

*

DEDICATED BY

ENLIGHTENMENT FOR THE BLIND, INC.

Rabbi Yosef Yitzchok שיחי' Shagalov

Los Angeles, California

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח'י' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3

דבר מלכות

השלב האחרון בשלימות הגילוי / משיחת ש"פ יתרו החשוב

7

זמן הגאולה

להעיר שמנחם שמו / הזמן הנוכחי ופי' השבוע באור הגאולה

11

ניצוצות של משיח

נקל לתאר איזה פנים יהיו לו כאשר ירוץ לקבל פני משיח... / קטעים קצרים בעניני גאולה

13

"אהבת ישראל כטעימה מהגאולה"

מצות ואהבת לרעך כמוך בחוקפה גם בימות המשיח / שיחות ואניק בענין אחדות ישראל

14

כתב יד קודש

דער המשך בזה ביז - אין חיים נצחיים / צילום נדיר מהגהת הרבי על קומפרט כ"ב שבט תשנ"ב

יחי המלך

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219

דואר אלקטרוני: kuntres.yechi@gmail.com • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

בס"ד. משיחות ש"פ יתרו, כ"ף שבט, וליל ויום ב' פ' משפטים, כ"ב שבט ה'תשנ"ב

- בקשר עם יום היארצייט-הילולא הרביעי של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע -

א. כ"ב בתודש איז פארבונדן מיט ברכה, ווי מרומן אין דעם מספר כ"ב - אותיות "בך", וואס איז מרמז אויף "בך יברך ישראל", דאס הייסט אז דאס איז א טאג וואס פון אים, דורך אים און מיט אים ווערן אידן געבענטשט אין אלע זייערע ענינים.

נאכמער: דער (טאג פון) "בך" אליין איז א געבענטשטער, כמובן פון פשטות הפירוש (הכתוב) אין "בך יברך ישראל", או "בברכתם" (פון אפרים ומנשה) ווערן געבענטשט אלע אידן, ועד' בנדוד' או דער טאג (פון "בך") אליין איז מבורך, און דערמיט "יברך ישראל", אלע אידן. "בך" איז אזא ברכה וואס פון איר קומען ארויס נאך ברכות, נאך א ברכה און נאך א ברכה, עד אין קץ ועד סוף כל העולם! (כולל - דער סוף פון (עולם מלשון) העלם והסתרי).

ב. אזוי איז אויך פארשטאנדיק בנוגע צו דעם טאג פון יארצייט כ"ב שבט, אז דאס איז א יום ברכה, פון וועלכע עס ווערן געבענטשט אלע אידן - "בך יברך ישראל":

כא אידן איז א יארצייט פארבונדן מיט עלוי. ווי אונטערשטראכן אין דעם מנהג פון אמירת קדיש ביום היארצייט, צוליב דער עלי' תדשה ועלי' שלא בערך וואס קומט דעמולט צו אין דער נשמה.

הגם אז דער יארצייט איז דער טאג ווען ס'איז געווען די הסתלקות הנשמה מן הגוף, א העלם והסתרי אויף דעם גילוי פון א נפש ישראל, "חלק אלוהה ממעל ממש", אין דעם גוף - וואס דאס איז דאך דער גרעסטער העלם וואס קען זיין ר"ל - איז אבער די כוונה אין דעם (ווי אין יעדער ירידה) אז דאס זאל ברענגען נאך א גרעסערע עלי', און בכל שנה (אין דעם יארצייט) קומט צו דערביי נאך א העכערע עלי' (שלא בערך צו די עליות שלפני זה), אן עלי' סיי פאר דער נשמה, און סיי פאר די וואס געפינען זיך נשמות בגופים למטה (וועלכע האבן געהאט א קשר מיט דער נשמה), או בא זיי קומט צו נאכמער אריכות ימים ושנים טובות, אנגעפילט מיט תורה ומצוות און מעשים טובים.

ועוד ועיקר - די עלי' וואס קומט אין דער גאולה האמיתית והשלימה, סיי די עלי' פון דער נשמה-דורך "הקיצו ורגנו שוכני עפר", כידוע² אז תכלית השלימות (אויך פון דער נשמה) איז דוקא נשמות בגופים בתחיית המתים, און סיי אין די אידן וואס האבן א שייכות מיט דער נשמה - כמ"ש³ "כלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים", ומובן אז בשעת דער "ומחה... דמעה" קומט דורך דעם אויבערשטן אליין ("ומחה ה' אלקים דמעה"), איז דאס ניט בלויז מבטל די דמעה וואס איז געווען פריער (כפשטות ענין המחיה), נאר דורך דעם קומט צו א תוספה אין דער עלי', כמובן אויך פון דעם פירוש⁴, אז "דמעה" איז בגימטריא ק"ט, וואס מיינט אז עס פעלן איינער פון די ק"כ צירופי שם אלקים¹, און דורך "ומחה ה' אלקים דמעה" ווערט די שלימות פון ק"כ (די גימטריא פון "דמעה" עם הכולל) - "והיו ימיו מאה ועשרים שנה"², ווי ס'איז געווען בא משה רבינו - "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום"³. "היום מלאו ימי ושנותי"⁴, מילוי ושלימות פון ימים ושנים הן בגשמיות והן ברוחניות, און דער המשך בזה אין חיים נצחיים⁵ כגאולה האמיתית והשלימה.

ג. דער ענין ודי עלי' וואס קומט אריין דורך הסתלקותן איז ספעציעל אונטערשטראכן אין דעם יארצייט פון בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בכ"ב שבט, וואס נוסף צו איר אייגענע זכות, האט זי אויך דעם זכות פון איר פאטער זובפרס או א בת האט א שייכות מיוחדת מיטן אב⁶, און זי איז נתחנך געווארן דורך אים זכור:

דער המשך בזה ביז - אין חיים נצחיים בגאולה האמיתית והשלימה

בקשר עם כ"ב שבט, הננו מביאים צילום נדיר מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על קטע מתחילת השיחה שהבאנו לעיל במדור ה"דבר מלכות", כפי שנדפסה באידית בקונטרס "בך יברך ישראל" - משיחות ש"פ יתרו, כ' שבט וליל יום ה' פ' משפטים, כ"ב שבט ה'תשנ"ב

(נדפסה בסה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 344 ואילך. פענוח הכתי"ק בסוף עמוד הבא) בסוף עמוד זה הוספנו והבאנו צילום מה"פתח דבר" לקונטרס הנ"ל - בו כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בכתי"ק התאריך: **מוצש"ק משפטים ה'תשנ"ב**

פענוח התיבות שהוסיף כ"ק אד"ש מה"מ בכתי"ק (באו ההדגשה):

די אידן וואָס האָבן געהאַט אַ שייכות . . וואָס מיינט אַז עס פעלט איינער . . און דער המשך בזה ביז - אין חיים נצחיים.

הננו מוציאים לאור קונטרס "בך יברך ישראל", משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א שנאמרו בשבת קודש פ' יתרו. כ"ף שבט, וליל יום ה' פ' משפטים, כ"ב שבט - יום היארצייט-הילולא הרביעי של הרבנית הצדקנית מרת ח'י' מושקא נ"ע ז"ע - בביאור ענינו של יום זה (בך שבט), שממנו נמשכים ברכות - בכל הענינים - לכל ישראל, ובמיוחד - לנשי ובנות ישראל תחינה. והלימוד מזה - בעבודתם של ישראל בדורנו זה, ובפרט של נשי ובנות ישראל - בקשר עם כינוס השלוחות העולמי השני שהתקיימה בימים אלו, והעיקר בענין שהזמן גרמא - הפעולות להביא לימות המשיח, אשר בזכות נשים צדקניות שכאותו דור נגאלו אבותינו ממצאים, וכמו"כ הוא בדורנו זה.

מערכת "אוצר החסידים"

ה'תשנ"ב (חי' תהא שנת נפלאות בכל),
שנת הצרי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין נ. י.

השלב האחרון בשלימות הגילוי

כדור של נשיא דורנו קיימים מספר שלבים ותקופות, ובכללות - שלשה שלבים ● (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (יו"ד שבט ת"ש יו"ד) - סיום התקופה של עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין ● (ב) היום למחרתו - יום אחד עשר לחודש אחד עשר, ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי"א) כאשר התחיל ההמשך והחידוש של תקופה חדשה ו"נתלו המאורות" של הדור השביעי מרבנו הזקן ● (ג) לאחר ההסתלקות של בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום כ"ב לחודש אחד עשר ● משיחות ש"פ יתרו, כ"ף שבט, וליל יום ב' פ' משפטים, כ"ב שבט ה'תשנ"ב - מוגה, תרגום מאידית

א. דובר פעמים רבות אודות החידוש והעילוי הנפלא של דורנו - הדור האחרון של הגלות והדור הראשון של הגאולה - שהוא מכיל בתוכו את גמר וסיום "מעשינו ועבודתינו"¹ של בני" במשך כל הדורות שלפני זה, לגמור את הבירורים האחרונים בגלות, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר² - "לצחצח את הכפתורים"; העבודה שלנו מתבטאת בהבאת הגאולה בפועל בשביל דור זה ובשביל כל הדורות שלפני זה!

זאת אומרת, שבדורנו זה מסיימים את מעשינו ועבודתינו של בני" במשך כל הדורות, להמשיך (ע"י עבודת התחנות) את הגילוי דבחי' אחד עשר בתוך עשר, שהתחנותים

(בחי' עשר) מצד גדרם הם יהיו מוכנים ומוכשרים לקבל את הגילוי דעצמותו יתברך (אחד עשר).

ויש לומר שזה מרומז ביום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר (שאז "כל מעשיו ותורתו ועבודתו" נמצאים בגלוי ובשלימות) - יום העשירי בחודש האחד עשר: הגילוי אור (יום³) של עשירי קשור ובא יחד עם ה(חודש מלשון) חידוש⁴ של אחד עשר (שלמעלה מסדר השתלשלות), ה(חודש מלשון) חידוש של אחד עשר נמשך בתוך הגילוי אור (יום) של עשירי.

(3) כמ"ש (בראשית א, ה) "ויקרא אלקים לאור יום".
(4) ראה ראב"ע בא יב, ד. ס' השרשים לר' יונא בן גנאיח ולהר"ק ערך חדש.

(1) תניא רפ"ז.
(2) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

מצות ואהבת לרעך כמוך בתוקפה גם בימות המשיח

[.] ואף שבדאי ובודאי יבוא משיח צדקנו הרבה והרבה זמן קודם לזה, הרי גם בימות המשיח – מצות ואהבת לרעך כמוך, כלל גדול בתורה, בתוקפה תעמוד, כולל השפעה על כל אחד ואחת שאפשר להגיע עליהם לתכלית השלימות בכל עניניהם על ידי חיי יום-יום בהתאם לתורתנו, תורת חיים.

(קטע ממכתב כ”ק אדמו”ר ש מה”מ - יי שבט ה’תשמ”ג)

אהבה שאין לה יסוד בשכל אנושי

[.] כבר באה העת שתהי’ אהבת אחים אמיתית שוררת במחננו, וכידוע שהגלות דעתה הוא בשביל עון שנאת חנם, היינו שנאה בלי כל יסוד ואפילו היפך השכל, ובמילא התיקון לזה הוא - והתיקון מוכרח הוא ובפרט עתה בעקבתא דמשיחא, שיהי’ אהבת חנם, היינו אהבה שאין לה כל יסוד בשכל אנושי, ולא עוד אלא היפך השכל, והאריכות בזה אך למותר ובפרט שנתבארו הדברים וגודל ערכם בתניא פרק לב .. וידוע שכשרוצים לפעול אצל השני לכה”פ מקצת, צ”ל אצלו גאָר אַ סך.

(קטע מאג”ק כ”ק אדמו”ר שליט”א ח”ה ע’ קיח)

זה ימשיך גילוי המשיח מיד

[.] הנה צריכים לזכור שגלות הזה הוא שבא בעון שנאת חנם, במילא התיקון ע”ז הוא אהבת חנם פ”י אהבה גם במצב כזה שאין לו כל יסוד גם ע”פ תורה, ואעפ”כ מאַנט זיך אהבה לפ”ע השנאת חנם שע”ז גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, וכשיתנהג [כן] כל אחד בד’ אמות שלו במילא יפעול זה בחלקו בעולם. וכשכללות עם ישראל יתנהג ככה, במילא יופעל הזיכוך בעולם שזה ימשיך גילוי המשיח מיד, וכמבואר בתניא פל”ז עיי”ש.

(קטע מאג”ק כ”ק אדמו”ר שליט”א ח”ו ע’ קמג)

עשר” פועל גם ב”עשר”, אבל בעיקר נרגש הגילוי ד”אחד עשר” (וה”עשר” נכלל ונהי’ חלק מ”אחד עשר”).

(ג) שלימות החיבור והיחוד של ”עשר” (מצד ענינו הוא) ו”אחד עשר” (מצד ענינו הוא), שהתחנות מצד ענינם הם נעשים דירה לו יתברך, לעצמותו ית’. ביחד עם זה שזוהי דירה לו יתברך (אבל עדיין כדבר נוסף כביכול על הדייר עצמו, כאשר הוא נשאר בדרגת עשר שהיא דבר נוסף על האחד עשר) – נעשית הדירה בתחנות לדבר אחד עם הדייר, ובלשון הידוע⁸: היש הנברא הוא (דבר אחד עם) היש האמיתי⁹.

ויש לומר ששני הענינים האחרונים הם כנגד שתי דרגות ב”אחד עשר” גופא: אחד עשר שהוא עדיין בערך ושייך לעשר (ולכן אופן הפעולה של ה”אחד עשר” על דרגת עשר היא או באופן של ביטול (כפי שהי’ במ”ת), או באופן שעשר מצ”ע נשאר סו”ס מציאות אחרת מאחד עשר); ואחד עשר שמרמז על עצמותו ית’ – ”אנת הוא חד ולא בחושבן” – שהוא שלא בערך לגמרי הן לעשר והן לאחד עשר, ולפיכך יש בכחו לחבר את שניהם ולאחדם בשלימות.

7) ראה סה”מ תקס”ח ח”א ע’ תפט. הנסמן בסה”מ מלוקט ח”ב ע’ רמא הערה 32.

8) ביאורי זהור (לאדהאמ”צ) בשלח מג, ג ואילך. וראה ד”ה ולקחתם לכם תרס”א (ע’ קצז).

9) ע”ד החידוש ד”אין עוד מלבדו” (ואתחנן ד, לה) לגבי ”אין עוד” (ואתחנן שם, לט), ש”אין עוד” שולל לגמרי מציאות הנבראים, שאין שום מציאות כלל” (ד”ה ולקחתם שם), היינו, ביטול הנבראים לגבי בחי’ אחד עשר,

א”כ ”אין עוד מלבדו” פירושו ש(רק) בלעדו ”אין עוד” אבל ”עמו” ישנה מציאות (ראה גם לקו”ש חכ”ה ע’ 202 הערה 86). ואולי יש לומר גם באופן אחר: ”אין עוד מלבדו” מורה שיש (עמו) ”עוד” מציאות, היינו שעדיין ישנו חילוק בין ”עשר” ו”אחד עשר”. ולמעלה מזה הוא ”אין עוד” שמורה על התאחדות גמורה בין מציאות (העולם) ועצמותו ית’ (”עשר” ו”אחד עשר”), כך ש”אין עוד” מציאות (אפילו ”עמו”).

ב. בדור זה של נשיא דורנו גופא קיימים מספר שלבים ותקופות, ובכללות – שלושה שלבים: (א) יום עשירי לחודש אחד עשר (יו”ד שבט ת”ש יו”ד) – סיום התקופה של עבודת כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דין. (ב) היום למחרתו – יום אחד עשר לחודש אחד עשר (היום השלם הראשון לאחר ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי עשר (תשי”א⁵) כאשר התחיל ההמשך והחידוש של תקופה חדשה ו”נתלו המאורות” של הדור השביעי מרבנו הזקן (או דור התשיעי מהבעש”ט). (ג) התקופה לאחר ההסתלקות של בתו של כ”ק מו”ח אדמו”ר ביום כ”ב לחודש אחד עשר (כ”ב שבט תשמ”ח).

ויש לומר, ששלוש תקופות אלו מביעות בכללות שלוש דרגות בסיום העבודה דלעשות לו יתברך דירה בתחנות, המשכת בחי’ אחד עשר בבחי’ עשר (כי בכדי שזה יהי’ בגדרי התחנות צריכה העבודה להיות דרגא אחר דרגא מלמטה למעלה):

(א) העבודה – עד סיום ושלימות העבודה – בעולם, בדרגת ”עשר”, בכדי להכין את העולם לקבל את הגילוי ד”אחד עשר” (אלקות שלמעלה מעולם), ושהוא לא יתבטל ממציותו (כפי שהי’ במתן תורה). אבל בזה הרי בעיקר בהדגשה ובגלוי הוא ענין ה”עשר”, אלא שב”עשר” גופא – כפי שהוא נעשה כלי ל”אחד עשר”. ובאופן שעדיין ניכר הבדל בין ”עשר” לבין ”אחד עשר”, מהאי טעמא גופא שזה צריך להיות בגדרי התחנות, והרי התחנות הינם עדיין בדרגא של ”עשר” (ולא ”אחד עשר”).

(ב) הגילוי של ”אחד עשר” עצמו, עד ש”עשר” מתעלה ל”אחד עשר”. ז.א. ש”אחד

5) ראה סה”ש תש”נ ח”א ע’ 255 הערה 99.

6) ראה סה”ש תשנ”ב ע’ 293-5.

"מנחם" ו"מענדל" - ב' שמותיו של משיח צדקנו

ויש להוסיף ולהעיר בנוגע לשמותיו של הצמח צדק - ש"מנחם" בגימטריא "צמח", ו"מענדל" בגימטריא "צדק" - ב' שמותיו של משיח צדקנו.

(משיחת ש"פ יתרו כ"ב שבט ה'תש"נ - בלתי מוגה)

צריכים רק לצרף את המזלג אל המאכל ולפתוח את הפה

. . . שעל ידי כל זה מגיעים אל ה"יום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים", אל ה"שבת בשבתו", ובלשון התניא - שזה ע"י מעשינו ועבודתינו במשך שית אלפי שנים דהוי עלמא,

ובמיוחד לאחר העבודה דיום השישי לאחר חצות, שאז יש את ה"טועמי' חיים זכו", שטועמים ממאכלי השבת,

שהמאכלים מונחים מוכנים, וצריכים רק מזלג וכפית, ו - "טאפאָרו דא פלאחו" - לצרף את המזלג או הכפית אל המאכל ולפתוח את הפה, לעשות ברכה ולאכול את המאכל.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ יתרו ה'תשמ"א - בלתי מוגה)

צריך לרוץ ולחטוף כל ענין שאפשר לעשות, ולעסוק בזה עם שטורעם!

טוען הוא: מדוע אומרים לו, שילך להפצת התורה והפצת המעיינות עם שטורעם ורעש - מה עושה כאן הרעש עם הזעקה ("ליארם")?!

אומר לו כ"ק מו"ח אדמו"ר: איפכא מסתברא! כיון שהנה הנה בא משיח צדקנו, ונשאר רגעים ספורים בלבד - צריך להיות "חטוף ואכול חטוף ושתי", צריך לרוץ ולחטוף כל ענין שאפשר לעשות, ולעסוק בזה עם רעש ושטורעם!

(תרגום חפשי משיחת ש"פ יתרו ה'תש"מ - בלתי מוגה)

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמתית והשלימה

ג. ועפ"ז יש לומר החילוק בין שלושת התקופות הנ"ל:

יום העשירי בחודש האחד עשר קאי על סיום וגמר העבודה לברר את ה"שיריים" האחרונים של הגלות, "לצחצח את הכפתורים", ובסגנון האמור: גמר ושלימות העבודה במשך הדורות להמשיך את ה"אחד עשר" ב"עשר", אבל באופן שהם עדיין שני ענינים שונים (מצד גדרי התחוננים): עשירי מצד הימים ואחד עשר מצד החדשים - כיון שהדרגא דאחד עשר ("וידבר אלקים גו"י שלמעלה מעולם) עדיין לא חדרה לגמרי את העולם (עשר). במילא ישנו אמנם החידוש (חודש) של אחד עשר, אבל העבודה הגלוי' (מצד הימים, ענין האור והגילוי³) מתבטאת עדיין בהדרגא דעשר [כמבואר במ"א¹⁰ שתוכן העבודה של כ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בעלמא דין התבטאה בהגילוי של עשירי].

היום שלמחרתו - יום אחד עשר לחודש אחד עשר - מדגיש שנוסף ולאחרי העבודה של יום העשירי בחודש אחד עשר, מגיעים ומתעלים (ע"פ הכלל ד"מעלין בקודש"¹¹) גם להגילוי (יום) דאחד עשר, ובאופן כזה שזה מרומם גם את הגילוי דיום העשירי להדרגא של "אחד עשר יום"¹². ואז ישנו ה"אחד עשר", הן מצד החודש (חודש אחד עשר) והן מצד היום וגילוי (יום אחד עשר)¹³, הן אחד עשר

10) ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 235 ואילך.

11) ברכות כח, א. וש"נ.

12) ל' הכתוב - דברים א, ב.

13) ולהעיר מהשייכות דחודש האחד עשר ל"ביום עשתי עשר יום (לחודש הראשון) נשיא לבני אשר" (נשא ז, עב) [להדעות שהשייכות דהנשיאים לחדשי השנה היא כסדרם בחנוכת המשכן (קה"י ערך אות יו"ד ערך י"ב חדשים וי"ב שבטים. ובאות ש' ערך שבט. בני יששכר מאמרי חודש שבט מאמר א' בסופו)]. ויש לומר, שיום אחד עשר בחודש הראשון (ניסן) קשור עם התחלת הגילוי - "הלידה" - של בחי' אחד עשר (וראה שיחת שבת הגדול ערב י"א ניסן תשמ"ט (סה"ש ח"ב ע' 389 ואילך)), כידוע שבחודש ניסן היתה לידת עם ישראל (ראה יחזקאל טז. וראה תו"ר ר"פ וארא. תו"ח שם צו, ב

כפי שהוא נמשך אל המקבל (לבנה, חודש), והן כפי שהוא מצד המשפיע (חמה, יום)¹⁴. אבל כל זה הוא עדיין הדרגא דאחד עשר שבישיכות ובערך לעשר.

בזה גופא מגיעים לאח"ז לדרגא נעלית יותר - שנמצאים כבר לאחרי סיום העבודה של כל הבידורים, וכבר גם "צחצחו את הכפתורים" וכו', וצריכים רק לעמוד הכן לקבל את משיח צדקנו - השלימות דאחד עשר (שלגמרי שלא בערך לעשר), שפועל את החיבור ואיחוד דעשר (מצד ענינו הוא) ואחד עשר (מצד ענינו הוא) - כמרומו בכ"ב שבט: כ"ב הוא אחד עשר בכפליים (אחד עשר יום מהיום האחד עשר בחודש האחד עשר). זאת אומרת שבימי החודש עצמם - ישנם ב' פעמים אחד עשר (נוסף ע"כ שזהו בחודש האחד עשר). ויש לומר שזה מביע את תכלית השלימות של אחד עשר (התאחדות עשר עם אחד עשר), שגם בדרגת הגילויים ובדרגת המשפיע (יום) ישנו הן אחד עשר כמו שהוא מרומם את העשר (תחתונים), והן אחד עשר מצד עצמו, מצד עצם המשפיע - אחד עשר בטהרתו ממש, מצד עצמותו יתברך, וגם - חיבור שניהם יחד.

זאת אומרת, שלאחרי שישנה השלימות דעשר ואחד עשר (בחודש האחד עשר), שלימות העבודה של בני' למטה להמשיך בחי' אחד עשר בעשרת הדברות (שניתנו מלמעלה במתן תורה), נוסף עוד פעם שני' "אחד עשר יום מחורב"¹² - הגילוי ד"בך" כנגד כ"ב אותיות התורה¹⁵.

ויש לומר שזה מביע את הדרגא העליונה

ואילך. סהמ"צ להצ"צ עז, סע"ב ואילך. ועוד; ויום אחד עשר בחודש אחד עשר קשור עם שלימות הגילוי של אחד עשר, באופן של נשיאות בגלוי.

14) ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 317-19.

15) ראה שהש"ר פ"א, ד (קרוב לסופו): בך בכ"ב אותיות שכתבת לנו בתורה, ב' תרין כ' עשרין, הרי בך.

נקל לתאר איזה פנים יהיו לו כאשר ירוץ לקבל פני משיח...

סוף-כל-סוף בודאי יפעלו שמשיח צדקנו יבוא "נאו", וע"פ המבואר בלקוטי תורה בענין "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", מובן, שכאשר יבוא משיח צדקנו יצטרכו ללכת לקבל את פניו באופן ד"תלמודו בידו".

ואם-כן, נקל לתאר איזה פנים יהיו לו – לאחרי כל התירוצים והאמתלאות – כאשר ירוץ לקבל את פני משיח צדקנו, ומשיח צדקנו ישאל אותו: האם יש לך מה להראות באופן ד"תלמודו בידו!"

(משיחת ליל חמשה עשר בשבט ה'תשמ"ב - בלתי מוגה)

אפילו משה רבינו התפעל...

מכיון שכבר נשלמו "מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות", ובפרט לאחרי גלות הכי גדול, הכי איום, הכי נורא והכי מבהיל, עד כדי כך, שאפילו משה רבינו התפעל מאופן עבודתם של ישראל בעקבתא דמשיחא, כמבואר בחסידות בפירוש הכתוב "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", שענוותנותו של משה רבינו היתה בעיקר ובמיוחד כלפי דרא דעקבתא דמשיחא. הרי בודאי שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות, ודור הראשון של הגאולה – מכיון ש"מיד הן נגאלין", תיכף ומיד ממש.

(משיחת ט"ו בשבט ה'תשמ"ח - בלתי מוגה)

די וועלט טרייסלט זיך שוין אויף מקבל זיין פני משיח

בזמן הזה נמצאים כל בני"ג (גם הגדולים) במעמד ומצב של "טף" (לפני בר-מצוה), כיון שקיום המצוות בזמן הזה הוא בבחינת "ציונים" לעיקר ושלימות החיוב דקיום המצוות לעתיד לבוא. ויה"ר – והוא העיקר – שבקרוב ממש תהי' ה"בר מצוה" דכל בני"ג, עיקר ושלימות החיוב דקיום המצוות, כולל ובמיוחד המצוות התלויות בארץ, "כמצות רצונך", בארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", "תמיד", אפילו בזמן הגלות, ועאכ"כ כשהגלות עומדת להסתיים, ועד כדי כך שהעולם כולו כבר נע וזע לקבלת פני משיח צדקנו ("די וועלט טרייסלט זיך שוין אויף מקבל זיין פני משיח צדקנו") ובאופן שהתורה נותנת כח ומסייעת לקבל את הגילויים דימות המשיח.

(משיחת ליל ד' פ' יתרו, ט"ו בשבט ה'תשנ"א - בעת ה"יחידות" - בלתי מוגה)

הברכות – ד"בך", בעצמותן.

ד. [.] ויהי רצון – והוא העיקר מכל העיקרים – שכן תהי' לנו בפועל, ותיכף ומיד ממש, ובפרט בבואנו מכ"ב שבט, "בך יברך ישראל" – שבזכות ובשכר נשים צדקניות יגאלו כבר מיד כל בני ישראל בגאולה האמיתית והשלימה,

והקיצו ורננו שוכני עפר²⁰, ובתוכם – כ"ק מו"ח אדמו"ר ובתו הנפטרות, עם כל הצדיקים והצדקניות וכל הנשמות בכלל, וביחד עם כל היהודים שהינם כעת נשמות בגופים – לאריכות ימים ושנים טובות, נשמה בריאה בגוף בריא – עוברים, בלי שום הפסק כלל, לחיים נצחיים, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש, ולכל לראש – תיכף ומיד ממש בפשטות ממש²¹.

20) ישע"י כו, יט.

21) באור ליום ב' פ' משפטים, כ"ב שבט, חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א לכא"א: "קובץ כ"ב שבט", פרוסת "לעקאח", שטר של חמש זולר (לתתו או חילופו) לצדקה). ואולי הוא גם כנגד הג' קיום דתורה (הקובץ), עבודה ("לחמי לאיש", ודוגמתו – לעקאח), וגמ"ח (צדקה). ובמספר של חמש – ר"ת של שם הנפטרות. המו"ל.

שבתורה, כפי שהיא קשורה עם אחד עשר, ואחד עשר בכפליים (שהוא נעלה יותר מאחד עשר בלבד), שלמעלה מהתורה כפי שבאה באופן של עשרה (עשרת הדברות) – התורה כמו שהיא דבר אחד עם עצמותו יתברך, "אורייתא וקוב"ה כולא חד"¹⁶, כמרומז בהמספר דכ"ב אותיות "בך" – שקאי על הקב"ה ("בך בהקב"ה"¹⁷), עצמותו ית', בך בעצמותך¹⁸,

שע"י כ"ב אותיות התורה מתאחד יהודי עם "בך", עצמות א"ס ב"ה¹⁹. וזה נמשך בכל הענינים ופרטים שלו (שהם בבחי' עשר, עשר כחות הנפש וכו') באופן ד"בך יברך ישראל", שישאל (כל יהודי וכל היהודים) מתברך בכל

16) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). לקו"ת נצבים מו, ב. ועוד.

17) שהש"ר שם.

18) ראה אוה"ת (כרך ד) דרושים לסוכות ע' א'תשס. סה"מ תש"א ע' 94. תרפ"ח (תש"ח) ע' קסה (ע' 250). מלוקט ח"ג ע' רטו. וראה תו"א בשלח סד, סע"ב. שער האמונה ספני' (צ, א). מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שפד.

19) ראה סה"מ תרפ"ח (תש"ח) ותש"א שבהערה הקודמת.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

ליזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו וילדיהם רחל בת חיה מושקא, לאה שרה בת חיה מושקא, וישראל רחמים בן חיה מושקא שיחיו ולזכות הנא לאה בת ח'י רחל, עדינה בת ח'י רחל, מרים בת ח'י רחל, וצבי בן ח'י רחל שיחיו

ליזכות ר' ברוך אהרן בן ברניא סלאווא וזוגתו רייזל פרומא בת ח'י רחל שיחיו

ברור שמכל מלחמה זו - לא יהי' שום סבל לבני-ישראל וליהדות

קטע משיחת ש"פ יתרו ה'תנש"א כפי שהוגהה ע"י כ"ק אד"ש מה"מ - ובשולי הגליון (לאחרי הערות כ"ק אד"ש מה"מ) הוספנו מס' קטעים מההנחה (בלתי מוגה) הנתוועדות זו שנדפסה ב"ראשי דברים" מההתוועדות וכן ב'התוועדות' תנש"א ח"ב

[. .] וכולם יחד, ביחד עם כל בני" שבדורנו זה, נשמות בגופים - "קהל גדול ישובו הנה"¹, לארצנו הקדושה, "ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"²,

- שלכן, גם לפני הגאולה יושבים בה בני" לבטח, ללא פחד מזה ש"אומות העולם מתרעשים ומתבהלים" בגלל ש"מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה"³, כיון שהקב"ה "אומר להם (לישראל), בני, אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . . (וכופל הענין) אל תיראו, הגיע זמן גאולתכם"³, "מלך המשיח . . . עומד על גג בית המקדש"⁴ והוא משמיע להם לישראל ואומר*** ענוים הגיע זמן גאולתכם"³ -

ובארצנו הקדושה גופא - לירושלים עיר הקודש, לבית המקדש⁴, ולקדש הקדשים***.

- (1) ירמי' לא, ז.
- (2) עקב יא, יב.
- (3) יל"ש ישע'י רמז תצט.
- (4) שבו יקיימו פרטי הציוויים שבסוף פרשתנו: "לא תעשון אתי אלהי כסף גו", "בא הזהיר על הכרובים

(* החל מזמנו זה שנלחמים ברוח הטומאה. וברור, שמכל מלחמה זו לא יהי' שום סבל לבני" וליהדות, אלא "מלכיות מתגרות זו בזו", מלכיות דוקא. ובנוגע לבני" הרי אדרבה, הקב"ה אומר להם בני אל תתייראו ואל תתבהלו!! וכו'. ** ולהעיר, שבמאמר זה מודגש שביהמ"ק כבר בנוי ומוכן, הכתלים וגם הגג כו', ובאופן שראוי לעמידת אדם, ויתירה מזה - שראוי לעמידת מלך המשיח "מושיען של ישראל", שמצד גודל מעלתו (מלך) צ"ל מקום מכובד וחשוב. ואע"פ שענין זה נוגע לכשיבוא משיח צדקנו ברגע הבא, הרי המדרש מספר זאת כבר עתה, ומאתמול ושלשום, משום

מוקדש לעילוי נשמת
 ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול
 ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת
 יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה
 נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

להעיר שמנחם שמו

ובהדגשה יתירה - מכיון שדורנו הוא הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה, ובפרט בזמן האחרון, כמדובר כמ"פ שסיימו כבר הכל וכעת צריך רק להתכונן לגאולה בפועל - הגילוי דבחי' עשירי (שירה העשירית¹ וכו'), יחד עם הגילוי דבחי' אחד-עשר, "אנת הוא חד", גילוי עצמותו יתברך למטה, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, הקשור עם משה רבינו - "גואל ראשון הוא גואל אחרון"².

ובפרט ע"פ המדובר כמ"פ הראשי-תיבות בדרך אפשר של "מיד" - משה, ישראל (הבעש"ט), דוד מלכא-משיחא, היינו שהדור הראשון דמתן-תורה (דורו של משה) מתקשר עם הדור האחרון (דהגאולה ע"י דוד מלכא משיחא), ע"י גילוי החסידות דהבעש"ט ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, אשר לכשיפוצו מעינותיך חוצה "אתי מר" דא מלכא משיחא³.

ויש לומר, שבהתאם לתוכן תיבת "מיד", צריך לומר שג' האותיות קשורים לא עם ג' זמנים שונים (משה בדורו, ישראל הבעש"ט בדורו, ודוד מלכא משיחא בדורו), אלא באים כולם יחד בסמיכות ממש⁴ ("מיד") בכל דור ודור ובכל זמן וזמן. כמרוז גם בזה ש"מיד" הוא גם ר"ת "משה, יהושע, דורם", ששלשתם היו בדור אחד.

וכן יש לומר בנוגע לדורנו זה - שבאותו הדור ישנו גילוי דשלשתם - מ' (ר"ת משיח⁵), י' (ר"ת דב' שמותיו דכ"ק מו"ח אדמו"ר וד' (דורם): יחד עם המשה שבדורנו (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), בחי' עשר (עשירי בשבט), כולל גם הגילוי דתורת החסידות (מעניות הבעש"ט) על ידו, ישנו גם הגילוי דבחי' אחד-עשר, "גואל ראשון הוא גואל אחרון", דוד מלכא משיחא.

(משיחת ש"פ יתרו, כ"ק שבט ה'תשנ"ב - מוגה, תרגום מאידית)

- (1) מכילתא בשלח טו, א.
- (2) ראה שמו"ר פ"ב, ד. שם, ו. זח"א רנג, א. שער
- (3) אגה"ק הידועה דהבעש"ט - כתר שם טוב בתחלתו.
- (4) להעיר מהאופנים בחתימת הרמב"ם (פוסק ומורה נבוכים): באותיות נפרדות; באותיות מחוברות זו לזו.
- (5) להעיר שמנחם שמו (סנהדרין צח, ב).

זכות קדימה לנשים בתורה חדשה

מסופר בפרשתנו אודות קדימת הנשים (ב)הכנות (ל)מ"ת - "כה תאמר לבית יעקב¹, "אלו הנשים"², ורק אח"כ "ותגיד לבני ישראל", האנשים. ומהטעמים לזה - לפי ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים"³, ומכיון שהגאולה ממצרים היא בשביל מ"ת, כמ"ש⁴ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", לכן,

- (1) יט, ג.
 - (2) מכילתא ופרש"י עה"פ. וראה בארוכה לקו"ש
 - (3) סוטה יא, ב.
 - (4) שמות ג, יב.
- השבעי [לקו"ש חל"א ע' 93 ואילך].

קדמו הנשים (שבזכותן יצאו ממצרים) למ"ת.

ועד"ז י"ל גם בנוגע ל"תורה חדשה מאתי תצא" העתידה – שמכיון ש"אין הדורות נגאלין אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור"5 (כימי צאתך מארץ מצרים"6), תהי' להן קדימה גם בנוגע ל"תורה חדשה" שילמד משיח צדקנו לאחר הגאולה מגלות זה האחרון.

(משיחות ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשמ"ט - מוגה)

(5) יל"ש רות רמז תרו (בסופו).
 (6) ובפרט ע"פ הידוע שדור האחרון (דורנו זה) הוא הקדמה כ. ל"ת וסה"ל שמות ג, ד.

אחרי כ"ב שבט נפעל השלב האחרון בהכנת העולם להגאולה ע"י ובשכר נשי ובנות ישראל

כשם שבגאולת מצרים, אמרו חז"ל¹ ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים", כמו"כ הוא גם בנוגע להגאולה העתידה לבוא (שעלי' כתוב² כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"), שתהי' בשכר ובזכות נשים צדקניות שבאותו הדור, כמארז"ל³ "אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור". ובפרט ע"פ המבואר בכתבי האר"י ז"ל⁴ שדור האחרון בגלות הוא גלגול של דור יוצאי מצרים.

שזהו א' מהטעמים⁵ להשתדלותו המיוחדת של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחינוך והדרכה דנשי ובנות ישראל, בכל עניני היהדות, תורה ומצוותי', כולל – בלימוד תורת החסידות והפצת המעיינות חוצה – כי להיותו דור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה, נוגעת אז עוד יותר עבודתן של נשי ובנות ישראל, שבזכותן תבוא הגאולה.

אם הדברים אמורים בנוגע לכל נשי ובנות ישראל, עאכ"כ בנוגע לבתו של נשיא דורנו עצמו, שנתחנכה על-ידי נשיא דורנו וכו'. ואף לאחרי הסתלקותה השפעתה ממשיתה, ובפרט שכו"כ מבנות ישראל, נקראות על שמה, וע"י הנהגתן משמשות דוגמא חי', כנשמות חיים בגופים חיים⁶, שהן התחנכו לפי רוחה וע"פ הוראותי', ובדוגמתה (כבתו של נשיא דורנו).

עפ"ז יש לומר הטעם לכך שאחרי כ"ב שבט (יום הסתלקותה של בתו) נפעל השלב האחרון בהכנת העולם (כדירה לו יתברך בתחתונים) להגאולה, כי שלימות ענין זה נעשה ע"י ובשכר נשי ובנות ישראל.

(משיחות ש"פ יתרו, כ' שבט, וליל יום ב' פ' משפטים, כ"ב שבט ה'תשנ"ב - מוגה תרגום מאידית)

(1) סוטה יא, ריש ע"ב. שמו"ר פ"א, יב. וראה
 במדב"ר פ"ג, ו.
 (2) מיכה פ"ג, טו.
 (3) יל"ש רות רמז תרו בסופו (ממדרש זוטא רות).
 (4) שער הגלגולים הקדמה כ. לקוטי תורה וספר
 (1) סוטה יא, ריש ע"ב. שמו"ר פ"א, יב. וראה
 במדב"ר פ"ג, ו.
 (2) מיכה פ"ג, טו.
 (3) יל"ש רות רמז תרו בסופו (ממדרש זוטא רות).
 (4) שער הגלגולים הקדמה כ. לקוטי תורה וספר
 (5) ראה 'קובץ כ"ב שבט' (שחולק באור לכ"ב שבט כדלקמן הערה 122) ע' 32 ואילך (לעיל ע' 183 ואילך).
 (6) להעיר ממאחז"ל (תענית ה, ב): יעקב אבינו לא מת... מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

הנסיין הגדול בסוף הגלות

מבואר בדרושי חסידות בכ"מ¹ בנוגע לענוותנותו של משה רבינו, "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"² [אפילו מנכרי³], שעיקרה – בראותו אשר בעקבות משיחא יהי' דור יתום שהשגתו באלקות והעבודה דמוח ולב לא תהי' נחשבת כלל לגבי דורו של משה רבינו, ואעפ"כ, יעמדו בנסיון ויקיימו תומ"צ בפועל ממש, מבלי להתפעל מכל המניעות והעיכובים שיהיו אצלם מצד הסביבה כו' – כלפי דור זה היתה עיקר ענוותנותו של משה רבינו.

וכפי שרואים אמנם בפועל ממש את גודל הקשיים והנסיונות שבדורנו זה, ובמיוחד – הנסיון ד"לא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים"⁴.

ועאכ"כ כאשר ה"מלעיגים" הם (לא מאומות-העולם, אלא) מבנ"י עצמם, ולא עוד, אלא מיהודים כאלו אשר בשאר ענינים הם שומרי תומ"צ, ובכל זאת "מלעיגים" הם על האמונה במשיח צדקנו ובביאת משיח צדקנו, ועד שלמטרה זו מנצלים הם עניני תורה כו' (היפך ד"סם חיים"⁵) – שאז הנסיון ד"לא יתבייש" גדול יותר.

ואעפ"כ, עומדים בנסיון זה, ומקיימים את הציווי ד"אל יתבייש" – אף שמצד טבעו של אדם צריך להתעורר איזה רגש של בושה, שכן, בינתיים, "עד יצא כנוגה צדקו"⁶, באופן גלוי לעיני כל, הרי סוכ"ס גרמו לו ענין של בושה [ענין ע"פ תורה, א' מחמשת החיובים דמזיק – "בושת"⁷], ומ"מ, אינו מתבייש מפני המלעיגים, אלא מוסיף בכל עניני העבודה ביתר שאת וביתר עוז.

ופשוט, שאין מה להתייחס אליהם כלל וכלל; [. . .] ומה שמזכירים עכ"פ אודות ענין זה – הרי זה אך ורק מפני שישנם כאלו שעדיין לא פעלו על עצמם שלא להתבייש מפני המלעיגים, ולכן יש צורך להבהיר להם שפשוט... חבל על הזמן לחשוב אודות ה"מלעיגים", שהרי צריכים לנצל כל רגע ורגע עבור לימוד התורה, וכן עבור התעסקות בגמילות-חסדים מתוך אהבת ישראל, שהרי "כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו"⁸, אלא צריך להיות תורה וגמ"ח⁹.

ובאתי בזה באזהרה שלא יפרשו שכוונתי היתה לפלוני, חוג פלוני וכו', וכל מי שיפרש באופן מסויים – ידעו הכל שזהו "שקר מוחלט"!

וכאמור, אין מדברים אלא ליהודים שהולכים בדרך שהורונו רבותינו נשיאינו, אשר עי"ז זוכים לכל ברכותיו של הקב"ה, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, וגם – הגדושה, כמ"ש בסידורו של הבעש"ט.

(משיחות ש"פ יתרו ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

(1) תו"ח שמות סד, ב. סה"מ קונטרסים ח"א נג, ב
 (2) בהעלותך יב, ג.
 (3) ד"ה ויספו ענוים בה' שמחה – סה"מ תקס"ב ע'
 נא. וראה ד"ה זה שיל' לאחורנה עם שינויי גירסאות וכו' (כפ"ח תשמ"ה).
 (4) רמ"א וש"ע אדה"ז או"ח בתחלתו (ובמהדור"ק
 (5) יומא עב, ב.
 (6) ע"פ ישע"י סב, א.
 (7) רמב"ם ריש הל' חובל ומזיק.
 (8) יבמות קט, ב.
 (9) לקו"ת ויקרא ה, רע"א. וראה לקו"ש ח"ה ע' 429
 הע' 18.